

1. **Introductie: fishing game**

Leerdoel:

(1) Laten zien dat onderling wantrouwen de (onzekerheid over andermans gedrag), in een situatie met onduidelijke spelregels, kan leiden tot "inhalig gedrag".(2) Vervolgens kan worden aangetoond dat het toekennen van eigendomsrechten tot andere (duurzame) uitkomsten van het verdelingsvraagstuk kan leiden.(3)Tenslotte wordt , in de derde variant zonder eigendomsrechten, het bindingsprobleem inzichtelijk gemaakt¹ en op welke manier leerlingen hiermee om kunnen gaan (transactiekosten)

Begrippen die aan de orde kunnen komen:

Vertrouwen, samenwerken en onderhandelen, eigendomsrechten, externe effecten, dominante strategie, 'tragedy of the commons', transactiekosten, binding¹, reputatie

Beschrijving van het experiment:

Zes leerlingen zitten aan een grote tafel en hen wordt gevraagd zich te verplaatsen in de rol van visser op de Noordzee. De groep krijgt twee visbeurten van elk maximaal 20 seconden om de "vissen" die voor hen op tafel liggen, te vangen. Leerlingen mogen gedurende het experiment niet overleggen. De vissen (in de vorm van koekjes, marsen etc.) die worden gevangen worden door de veilingmeester/docent opgekocht. De gevangen vis levert in de eerste ronde 1 euro op en de vis die overblijft, levert in de tweede ronde 2 euro op. Indien alle vis in de eerste ronde wordt "gevangen" blijft er geen vis over om in de tweede ronde te vangen en te verkopen. Doordat het van te voren niet duidelijk is wie wat toebehoort en de leerlingen niet mogen overleggen, zal in dit experiment in de eerste ronde alle vis over het algemeen worden weggegraid door de leerlingen. Het ontbreken van "eigendomsrechten" zorgt ervoor dat iedereen zoveel mogelijk vis wil vangen omdat niet duidelijk is wat er in de tweede ronde overblijft..

In de tweede spelronde wordt nogmaals gevestigd, alleen krijgen leerlingen nu een A3- papier voor zich wat het eigen 'visgebied' bepaalt. Elke vis op dit papier behoort de desbetreffende leerling toe. Vissen die zich op de randen of niet op het A3-papier bevinden, zijn "vrij". Deze worden in de eerste ronde direct weggegraid door de deelnemers en verkocht. De toegewezen vissen worden in de tweede ronde aan de veilingmeester voor 2 euro verkocht. Op deze manier wordt het voor de leerling duidelijk dat het toekennen van eigendomsrechten de totale (gezamenlijke) opbrengsten doet toenemen. De begrippen duurzaamheid en externe effecten kunnen worden geïntroduceerd evenals 'the tragedy of the commons' (het individuele versus het collectieve belang). In dit experiment bepalen de spelregels in belangrijke mate het gedrag!

Mogelijke verdieping:

Dit experiment kan worden uitgediept door leerlingen de gelegenheid te bieden om in een volgende ronde met elkaar te overleggen (maximaal 5 minuten voordat de eerste visronde begint). Dit spel kan dan een aantal keer worden herhaald. De leerlingen kunnen/mogen/moeten met elkaar afspraken maken en deze afspraken op een bepaalde manier vastleggen. Door het spel een aantal keer achter elkaar te spelen, blijft de neiging om af te wijken aanwezig. Reputaties, transactiekosten en binding komen zodoende aan de orde.